

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuj'e dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnishtvu naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Shod zaupnih mož.

Včeraj popoldne se je vršil v Sokolovi telovadnici shod zaupnih mož narodne stranke. Shoda se je udeležilo nad 300 zaupnikov iz vseh krajev naše dežele in mej njimi jako mnogo kmetovalcev. Navzoči so bili skoro vsi dež. poslanci narodne stranke in g. dr. Triller iz Tolmina.

Shod je otvoril predsednik dosedanega izvrševalnega odbora, podžupan g. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, ki je pozdravil zborovalce in povdarjal, da so se v času, kar se niso bili sešli zaupni možje, zgodile v deželi jako važne premembe, take, ki svedočijo, da je narodna stranka, boreča se za narodne in gospodarske koristi in za svobodno misel, v naši deželi neobhodno potrebna. (Živahno pritrdjevanje.) Narodna stranka ni in ne more biti tako organizovana, kakor nasprotniška, vendar se je pri raznih volitvah pokazalo, da uživa zaupanje ljudstva. Zahvaliti se imamo za to le naši narodni misli, misli za napredek, katere nismo v nemar puščali, četudi nismo v vsako vas zalegli jajca v podobi konsumnega društva.

Na predlog g. dr. Tavčarja je bil izvoljen predsednikom shoda zaupnikov podžupan g. dr. vit. Bleiweis-Trsteniški, na čigar predlog je bilo sklenjeno, premeniti § 1. organizacijskega statuta narodne stranke v tem smislu, da mora vsaj 10 členov izvrševalnega odbora stanovati v Ljubljani, dočim je to veljalo doslej za vse člene.

Živahno pozdravljen, je potem posl. dr. Ferjančič govoril o položaju s posebnim ozirom na jezikovno vprašanje. Naglašal je, da je glede položaja popolnoma nemogoče, povedati kaj novega. Sedaj živimo v nestanovitnih političnih razmerah, a če jih hočemo razumeti, moramo desetletja nazaj poseči. Le če minolost upoštevamo, potem vidimo, da je moralo priti do sedanjega sila nepovoljnega položaja.

Začetkom ustavne dobe vladale so za nas jako neugodne razmere. Nemški liberalci so imeli vso moč v rokah in se proti njim ni dalo nič opraviti. Nemški liberalci so napravili ustavo, ki pa za nas ni nepovoljna, kajti v njej se nahaja člen 19, ki jamči vsem narodom enakopravnost. Ali motil bi se, kdor bi mislil, da so nemški liberalci to točko postavili v ustavo z odkritosrčnim namenom. Ne! Mislili so, da jim je ne bo nikdar treba izvršiti, in v to svrhu so poskrbeli za take volilne reče za drž. zbor in za deželne zборе, da so menili, da jim ostane večina za vse čase zagotovljena.

Po kratki epizodi Hohenwartovi nastopila je zopet doba nemškega liberalizma, ki je trajala 7 let, in proti kateri se ni dalo ničesar opraviti. Šele ko je Taaffe spravil Čeha v drž. zbor, se je začelo nemško gospodstvo majati. Taaffe je z nekaj glasovi večine vladal več let, seveda je bil železni obroč tako discipliniran, da ga ni nikdar zapustil. Nemška levica je po šestletni opoziciji začela najmilejše strune ubirati in pridobila je Taaffea, da jej je izkazal marsikako uslugo. Amoviral je Pražaka, kateremu se imamo Slovenci jako mnogo zahvaliti, odpravil je Dunajevskega in poklical v ministrstvo Khuenburga. Toda vse te Taaffeove usluge niso levico spreobrnilo, da bi bila hotela složno delovati s Slovani. Nemška levica je slej ko prej težila po nadvladi, naj stane kar hoče.

Ko je Taaffe uvidel, da levica tudi z uslugami ne pridobi, je sprožil volilno reformo, ki bi bila z levico povsem pometla. Žal, da je slovenski poslanec nastopil proti tej volilni reformi in s tem provzročil padec grofa Taaffea. Da se to ni zgodilo, bi ne bili v današnjem položaju.

Po Taaffeovem odstopu bili so Nemci odločilni faktor, dokler se vsled novih volitev leta 1897. ni položaj za levico obrnil na slabše. Volitve so za desnico ugodno izpadle, prišli so v zbornico tudi poslanci pete kurije in levica je uvidela, da je v zanesljivi manjšini. To jo je osupnilo in ob pamet spravilo. Videla je, da ona, ki je bila prej vedno postavljena na najodličnejša mesta, je sedaj nakrat potisnjena na drugo mesto. Bađeni ji je s svojimi naredbami prišel kakor angelj rešitelj. Začela se je gonja, začela se je obstrukcija, katere počenjanje je še vsakem v dobrem spominu, in vsled katere sta morala in avtoriteta za vedno trpeli. Treba bo celega desetletja, da se ta desorganizacija popravi. Jezikovne naredbes so pred tednom padle. To je usodepoln korak, čigar nasledkov še nihče ne ve, korak, vsled katerega trpi avtoriteta tako, da se to čuti do najvišjega mesta.

Sedaj se je moralo pokazati, če je nemški obstrukciji bilo samo za odstranitev naredeb. Če jim je bilo zanje, bi se morali vdati, priznati bi morali večino in dopustiti, da se vlada v njenem smislu. Ali oni tega nečejo, kar je dokaz, da jim ni žilo za naredbes, nego da jim je bilo za hegemonijo.

Tej nadvladi levice je na potu desnica. Ta je pri raznih prilikah zatrdila svojo solidarnost in jo tudi z dejanji pokazala. Ta zabranjuje levici, da ne more priti na krmilo, in zato je desnica tudi sedanji vladi trn v peti.

Od strani nemške levice in vlade se dela z velikansko silo, da bi se desnica razgajala. Poskuša se, nemško katoliško stranko in Poljake zvabiti na stran levice. A če je še kaj morale, se ne more zgoditi, da bi Poljaki, ki v desnici igrajo vodilno ulogo, pobirali stopinje za levico.

Če je še kaj morale, ni možno, da bi poljska delegacija pozabila na vse insulte in zasramovanja, s katerimi so jo obsipali nemški obstrukcionisti.

Nemška katoliška stranka reprezentuje polovico vsega nemškega prebivalstva. Levica je vedno zatrjevala, da obstrukcijo delajo Nemci, dočim je v resnici polovica nemškega prebivalstva na strani desnice. Če bi nemška katoliška stranka paktirala z levico, bi grešila proti svojim principom in bi izgubila pravico do obstanka.

A vzlic temu je vse mogoče in mogoče je tudi, da se desnica razžene vsaj začasno. Če bo razgnana, jo bo težko zopet skupaj spraviti. Razgnana desnica pomeni, da bomo Čehi in Slovenci izolirani. Razmere bodo vsled tega postale precej slabše, a mi se jih ne bojimo. (Viharno pritrdjevanje.) Vedno smo le hlapčevali (Živahni klici: Res je!), a kaj smo dosegli? (Viharno klicanje: Nič!) Nič nismo dosegli, bili smo le zapostavljeni in prezirani, in to večkrat po lastni krivdi.

Boji zadnjih dveh let so spravili jezikovno vprašanje na površje. In kakor svoj čas volilna reforma, tako tudi jezikovno vprašanje ne stopi več z dnevnega reda, dokler ne bo rešeno. Prej ne bo miru. Mi smo stali na stališču, da se mora rešiti potom naredeb. Ta pot je zakonita. Člen 19. jamči vsem narodom v šoli, v uradu in v javnem življenju enakopravnost, pove

torej vse, in ga je le treba naredbenim potom izvršiti. Pravico v to daje oblastvom § 11., ki določa, da imajo oblastva pravico, izdajati naredbes v smislu zakona. Ker določa člen 19. enakopravnost, so naredbes pravovneljavne, če se z njimi ta ravnopravnost izvrši. Napaka je le, da se po naredbah izvrši ravnopravnost le korak za korakom, in da vlade te naredbes zopet lahko odpravijo. To stališče se je začelo v najnovjšem času izpodbijati, češ, da se mora jezikovno vprašanje dognati s posebnim zakonom. Namen pri tem je, rešitev sploh zavleči, da se vzdžé sedanje razmere.

Tudi na desnici so se nazori glede uredbe jezikovnega vprašanja znatno spremenili, in Slovenci s tem lahko soglašamo. Čehi in Poljaki so namreč do najnovjšega časa stali na stališču, da se mora jezikovno vprašanje rešiti v deželnih zborih. Če bi to obveljalo, potem bi ne mogel deželnih zborov na Štajerskem, Koroškem in Primorskem nihče prisiliti, da sploh sklenejo kak jezikovni zakon, kaj še, da sklenejo nam pravične zakone. Sedaj stojé najveljavnejši Čehi in Poljaki na stališču, da naj se jezikovno vprašanje uredi z zakonom, in to za vse narode in dežele, ne le za Češko in Moravsko, in da naj se sklene ta zakon v državnem zboru. Bilinski je sam že sestavil tak načrt zakona, ki se nanaša na vse narode in kronovine. To je vsekako nam povoljen napredek, ki utegne dovesti do uspeha. Potrebno pa je, da se desnica hitro dela loti. Nemcem bi bilo najbolj po godu, da ostane vse kakor je. V tem jih podpira vlada, ki teži na to, da bi postala stalna levičarska vlada. Sedanja vlada se po pravici imenuje ministrstvo Chlumeckega brez Chlumeckega. Od vlade in od levice se ni nadejati jezikovnega zakona, a če desnica nič ne stori, ne bo češko občinstvo dopuščalo, da bi češki poslanci v njej ostali. Gnalo bo svoje zastopnike vedno naprej in to bo razjedalo stanovitnost večine. Vrh tega se je bati, da, če predloži vlada svoj načrt, se bo preveč oziral na nemški binkoštni program. To sploh ni nikak program, ampak smešen nestvor, a če se izvrši, postane Avstrija kar zrela za Nemčijo. Nemci sami ne verujejo, da se izvrši, a bati se je, da se bo jako upošteval, če bi sedanja vlada prišla v položaj, da sestavi jezikovni zakon, dasi bi bilo nečuvstvo, ako bi nemški obstrukcionisti, ki zastopajo le 4 do 5 milijonov prebivalstva, zapovedovali, kako obliko naj ima jezikovni zakon.

To so glavne misli govora, ki je bil sprejet z živahnim odobravanjem in ploskanjem. Poslanec dr. Ferjančič je na to predlagal naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno odobrena:

Dne 25. oktobra 1899. v Ljubljani na shodu zbrani, zaupni možje narodne stranke na Kranjskem so po razgovoru o političnem položaju prišli do zaključka:

1. Shod spoznava, da je vravnava jezikovnega vprašanja, in to potom zakona in za vse avstrijske narode, nujno potrebna in z ozirom na člen 19. tem. zak. jedino v smislu popolne enakopravnosti mogoča in dopustna. Zahteve nemških obstrukcionistov izražene v takozvanem binkoštnem programu se toraj z vso odločnostjo vračajo in ne morejo biti podlaga jezikovni uredbi.

2. Shod, odobrujoč, da se nahajajo slovenski poslanci v zvezi parlamentarne desnice pričakuje, da bodo v desnici združene, ogromno večino prebivalstva zastopajoče, stranke pričele energično izvrševati

svoj skupni program, kateri jamči državi in narodom pogoje za obstanek in napredek. Osobito se shod nadeja, da desnica predloži sama načrt jezikovnega zakona ter ne čaka vladine predloge, o kateri se je bati, da se bode preveč ozirala na nemški binkoštni program.

Notar g. Luka Svetec je, pritrjujé sprejeti resoluciji, opozarjal, da je jezikovno vprašanje najvažnejši del narodnostnega vprašanja. Spominjal se je, kako se je pred leti na nekem shodu, ko je rekel, da je narodnostno vprašanje še vedno na dnevnem redu, klicalo: Vera, vera je prva. Dogodki naših dni so dotičnike spominjali, da je narodnostno vprašanje še vedno na dnevnem redu in sicer s tako močjo, da pretresa državo do korena. Tisti, ki so takrat klicali „vera, vera“, in ki pri bojevanju za narodne pravice le vero na pot postavljajo, naj pazijo. Če bomo udarjeni v narodnem boju, trpeli bomo tudi v verskem in v narodnostnem oziru; če zmagajo nasprotniki, čutili bomo posledice te zmage na vsakem polju.

Nemci so zmagali s svojo zahtevo, da naj se ravnopravnost ne izvršuje naredbenim, nego zakonitim potom. Je-li to v našo korist? Nemci imajo svoj načrt, ko kličejo „Proč z naredbami“. Videli se namreč, da vlada lahko izvrši z naredbami ravnopravnost. S tem, da zahtevajo, naj se uredi jezikovno vprašanje s posebnim zakonom v drž. zboru, hočejo odpraviti člen 19. drž. osn. zakona, in ga nadomestiti z binkoštnim programom, misleč, če se spozna, da čl. 19. ne zadostuje, je ob veljavo, novega zakona pa ne bomo dopustili, če nam ne bo ugoden. Nemci imajo skušnjo, kako se neljube jim stvari preperečijo. Če se ravnopravnost po naredbah ne sme izvršiti, po zakonu pa ne more, potem visi v zraku.

Temu nasproti stoji dejstvo, da že imamo zakon in to čl. 19. To je temeljni zakon, in na njegovi podlagi bi se bila ravnopravnost lahko zvršila, ko bi se bilo to le hotelo. Člen 19. se je zvršil za Nemce in za Lahe, ne pa tudi za nas. Člen 19. jamči ravnopravnost v uradih, v šolah in v javnem življenju. Prvi pogoj za ravnopravnost v uradih je, da so uradniki zmožni narodovega jezika. Tega še nihče ni doživel, da bi se bil v nemškem ali v laškem okraju nastavlil uradnik, ki ne zna nemški ali laški. Za Nemce in Lahe imajo nemške in laške uradnike, za nas ne. S šolami je isto. Slovani nimamo dosti visokih šol. Kako dolgo se že borimo za univerzo, a nihče se ne gane, pri ustanovitvi nemške univerze v Črnovicah pa ni bilo nobenega zadržka. Koliko trpljenja je bilo za napol slovensko gimnazijo v Celju, koliko ga je bilo za hrvatsko gimnazijo v Pazinu, koliko ga je za češko v Opavi in za poljsko v Tešinu! Nemcem pa se je ustanovilo več šol kakor jih potrebujejo.

Istotako je z ljudskim šolstvom. Koliko bojev je že bilo za ljudske šole v Trstu, v Gorici in še jih nimamo (veliko razburjenje, klici: Škandal! Sramota!) Koliko so se borili in brez uspeha koroški bratje (Klici: Žalostno!), dočim je država v Trstu in v Dalmaciji ustanovila nemške ljudske šole na državne troške, v Ljubljani pa ukazala takojšnjo ustanovitev nemške ljudske šole, sklicuje se na čl. 19. Če vlada hoče uresničiti ravnopravnost, ni treba zakona, treba je samo dobre volje (Klici: Tako je!)

Če bi se rešitev jezikovnega vprašanja prepustila deželni zborom, bi tudi Čehi nič ne dosegli, kaj še mi, ker tudi v češkem deželnem zboru bi Nemci lahko preprečili vsprejetje zakona, ki jim ni všeč.

Jedina pot do rešitve, — in to se je tudi v izvrševalnem odboru desnice priznalo — je, da pride na krmilo parlamentarna vlada, vzeta iz večine, ki bo izvedla ravnopravnost za nas tako, kakor se je izvedla za Nemce. (Živahno odobravanje.)

Po tem govoru se je vršila volitev izvrševalnega odbora. Njen izid se je pozneje razglasil.

Na vrsto je prišlo potem poročilo deželnega poslanca Lenarčiča o gospodarskih zadevah. Poročevalec je bil sestavljen jako obširno in temeljito poročilo, a vsled pomanjkanja časa je mogel utemeljiti samo resolucijo glede kmetijstva. Na njegov predlog so bile sprejete naslednje resolucije:

I. Kmetijstvo.

Shod zaupnih mož si je v svesti, da se vzlic naporom od vseh strani kranjsko kmetijstvo v občini ni moglo ubraniti onim vplivom, kateri po vsi Avstriji povzročujejo propadanje kmetijstva.

Za delno odpomoč raznim nedostatom v kmetijstvu pripozna shod potrebnim:

1. Merodajni krogi naj obračajo svojo pozornost osuševanju močvirnatih krajev po deželi, — zlasti pospeševanju osušnja ljubljanskega barja — ter namakanju zemljišč posebno travnikov tam, kjer je to lahko izpeljivo.

2. Zakon o zlaganju zemljišč naj se oživi med ljudstvom s primernim poukom in agitacijo — tam pa, kjer krajevne razmere odločno ne zahtevajo skupne uprave, naj se dela na razdelitev skupnih zemljišč med opravice.

3. Pouk kmetijskega naraščaja bodi bolj praktičen, zlasti se je ozirati na gospodarsko rentabiliteto. Priporočajo se tečaji za specialne stroke, vzgledne kmetije z državnim podporo in subvencionirana eksaktna poskuševališča.

4. Pijančevanje zatira naj se z vsemi dopustnimi sredstvi; za delno odpravo neugodnih delavskih razmer pa priporoča upepljava strojev, eventualno za skupno uporabo.

5. Gojé naj se le take rastline, katere v domačem podnebnju in zemlji prav dobro uspevajo, in katere je lahko razpečati. Primanjkuje tvarine za kmetijstvo pa naj se nabavajo v takem času, ko je njih cena nizka — ter one predmete, koje preskrbuje kmetijska družba, po nji, ker jih more ona najbolje in najceneje preskrbovati.

6. Za povzdigo živinoreje snujejo naj se po vsi deželi živinorejska društva za gojitev plemenitih živalij, zlasti konj, govede in prašičev.

7. Za razpečevanje kmetijskih pridelkov snujejo naj se mlekarstva eventualno s pitalnimi zavodi, dalje vinarska, sadjarska in druga produktivna društva, koja naj se zopet spajajo v „centrale“ v svrhu uspešnejega delovanja in odprave konkurence med sabo.

8. Vplivati je na merodajne osebe, da se potegnejo za znižanje previsocih, zlasti pa nejednakomernih železniških voznin za kmetijske pridelke in potreščine — dalje za znižanje cene živinske soli z odpravo fiskalizma, končno za znižanje davkov in davščin, če pa to ne bi bilo dosegljivo, za boljše uporabo državnih sredstev z odpravo militarizma in porabo teh sredstev v produktivne namene.

9. Za ohranitev gozdov in njih boljše izkoriščanje, priporočati je obile nove nasaditve, koje naj se pospešujejo z ustmenim in praktičnim poukom državnih gozdnih organov in z olajšanjem dobivanja sadik v zadostni množini iz državne gozdne drevnice.

Občinam pa naj se nalaga skrb za pravo dobrih gozdnih potov.

10. Merodajni faktorji naj se pri sklepanju novih trgovinskih in carinskih pogodb z inozemstvom ozirajo na potrebe kmetijstva in gozdarstva, zlasti pa pri pogodbah z Italijo, na to, da bode uvoz „agrumov“ od tam le tedaj carine prost, ako se uvažajo ti pridelki v zabojih iz našega domačega oziroma avstrijskega lesa.

II. Obrt.

Shod zaupnih mož smatra dober obrtni stan kot jeden glavnih pogojev za obstanek slovenskega naroda. Z ozirom na to

pa, ker ta stan danes še ni v takem položaju, da bi mogel z uspehom konkurirati z močnejšim sosedom, treba vso skrb obrčati na povzdigo obrtnega stanu z odpravo nedostatkov, ki se pojavljajo v njem, kakor:

1. Pomanjkanje temeljitega znanja svoje obrti.

2. Pričetek samostalne obrti brez zadostnega kapitala.

3. Drage delavske sile in surovine.

4. Površnost v izdelovanju.

5. Visoki davki in razne previsoke davščine.

6. Prevelika konkurenca od večjih tujih podjetij.

7. Nesmiselna konkurenca med obrtniki samimi in spodbijanje cen.

8. Razvada prodaje izdelkov na up.

9. Pomanjkanje strokovnih izobraževalnih društev.

10. Potratnost v obleki, pijači in jedi ter dragimi zabavami.

11. Preveč obrtnikov jedne stroke v primeri s potrebo.

Dalje pa z izboljšanjem proizvodnih razmer, n. pr.:

1. Ustanovitev obrtnih šol za razne stroke tudi po deželi.

2. Porazdelitev ali specializovanje dela.

3. Nabava strojev.

4. Solidnost dela.

5. Snovanje obrtnih zadrug.

6. Vplivanje na merodajne faktorje, da se pri oddaji del ozira v prvi vrsti na naše domače obrtnike.

III. Trgovina.

Shod zaupnih mož si je v svesti, da brez dobro razvite trgovine ni misliti na napredek v slovenskem narodu, zato pa se obsoja z vso ogorčenostjo ono postopanje, katero ima namen, gmotno uničiti naš trgovski stan.

Za ojačenje trgovskega stanu pa priporoča shod zaupnih mož, vplivati na merodajne faktorje, da država po svojih inozemskih zvezah skrbi za to, da bode našemu trgovcu mogoče polagoma stopiti v mednarodno trgovino, doma pa treba skrbeti za to, da se domači trgovci v prvi vrsti podpirajo, da se dalje le oni lotijo samostalne trgovine, kateri so gmotno dovolj podprti in trgovsko izobraženi, skrbeti dalje za dobro strokovno izobrazbo našega trgovskega naraščaja na trgovskih učiliščih, priporočati je dalje, da začetniki pred samostalnim nastopom dobro premotrijo tržaški trg. Odvračati je trgovski stan od nevarnih spekulacij s tujim denarjem in priporočati, da se trgovci združujejo na skupno postopanje v dosego ugodnih okoliščin za trgovino.

Na predlog g. Fürsagerja iz Radovljice je shod g. poslanca naprosil, da utemeljevanje resolucij glede obrtnice in trgovine obelodani, kar je g. poslanec radovoljno obljubil.

Deželni odbornik dr. Tavčar — pozdravljen z viharnimi klici „Živio Tavčar“ in s frenetičnim ploskanjem — je dejal, da je imel shod nalogo pokazati, ali smo v tem času, kar se niso sešli zaupniki, kaj napredovali ali ne, in morda bi bilo tudi umestno če bi izrekel, ali je na zadnjem shodu sklenjeni program še primeren ali ne. Vsekako pa je treba omeniti naših domačih razmer, sicer bi svet mislil, da stojimo indiferentni napram razmeram, ki kriče v nebo! (Burno pritrdjevanje.) Te razmere označuje dejstvo, da se je neki kolovodja klerikalne stranke za občni zbor kmetijske družbe oborožil z volovsko žilo. Ta volovska žila je znak današnjih časov na Kranjskem. (Viharno pritrdjevanje in ploskanje.) V znamenju volovske žile se ho vršil občni zbor kmetijske družbe. Klerikalci so se polastili gospodarskega vprašanja ne z namenom, da bi kmetu pomagali, ampak da bi si osigurali gospodarstvo nad kmetom. (Burno pritrdjevanje. Klici: Tako je! Res je!)

Če bi naša stranka ne imela nobenega družega razloga, da eksistira, že to ji daje eksistenčno pravico, da se upre grdi pohlepnosti, ki prešinja velik del duhovščine, od škofa pa do zadnjega kaplana. (Burno dolgotrajno ploskanje.) In v tem pogledu se lahko z zadovoljstvom ozremo na zadnje čase. Nismo sicer tako organizirani kakor naši nasprotniki, ali vzlic temu smo te naše nasprotnike v mnogih zastopih tako v zagato spravili, da ne more več kmeta tako izkoriščati, kakor bi ga rada. To je najbolji dokaz, da je stranka potrebna, in ker se bori nesebično za pravično stvar, ne bo

poginila. (Viharno pritrdjevanje in klici: Zmagali bomo!)

Klerikalna pohlepnost je taka, da se zaje njeni železni kremplji celo po kmetijski družbi, ki se nikdar ni vtikala v politiko, ki je vedno stala nad strankami in vedno delala samo za blagor kmeta. Še te družbe se hočejo klerikalci polastiti, da bi kmete tem ložje pognali v klavnico. (Viharno pritrdjevanje in ploskanje.) Temu se treba upreti in storiti je vse, kar je mogoče, da ta družba ne pade v klerikalne mreže. (Burno pritrdjevanje.)

V našem javnem življenju je še marsikaj, o čemer bi bil shod poklican izreči svoje mnenje, izreči, da s tem in onim ni zadovoljen, pred vsem pa je poklican izreči se o škofovem davku. Škof dela, kakor da hoče zadnji žuljavi krajcar iztisniti iz našega ljudstva, in to za zavode, za katere mora skrbeti država in ne slovenski berač. (Viharno pritrdjevanje in ploskanje.) Govornik je predlagal, naj shod protestuje proti škofovemu počenjanju, ki je nevredno škofa in nevredno cerkvenega dostojanstvenika. (Viharno ploskanje in pritrdjevanje. Resolucija je bila soglasno sprejeta.)

Gosp. Fr. Peče iz Starega trga je opozarjal, da je vsako paktiranje s klerikalci nemogoče, ker nikdar ne drže besede. Tudi spravne pogodbe se niso niti jeden trenotek držali. Prav pri spravi se je pokazalo klerikalno besedolomstvo, zato naj se pravna pogodba razveljavi in uniči. (Burno pritrdjevanje. Predlog je bil soglasno sprejet.)

Župan g. L. Mlakar je na kratko pojasnil nečuveno gonjo, ki se je od klerikalne strani uprizorila proti učiteljstvu, kateremu se že krato njegove državljanske pravice. Učiteljstvu se mora zagotoviti tista neodvisnost, kakor uradnikom. Stranka naj zato dela z vso močjo na to, da se učiteljstvo v tem smislu organizuje, da bodo učitelji ravnopravni uradnikom od XI. do VIII. razreda. (Živahno pritrdjevanje in klici: Živelo napredno učiteljstvo.)

Končno je g. Fajdiga iz Kamnika predlagal, naj se izreče dr. Ferjančiču in dr. Tavčarju, kakor sploh vsem poslancem narodne stranke popolno zaupanje, kateri predlog je bil soglasno ob „Slava“-klicih sprejet.

Predsednik shodu dr. vitez Bleweis-Trsteniški je potem naznanil, da so bili izvoljeni v izvrševalni odbor gg.: Arko Fran v Postojini, dr. Karol vitez Bleweis-Trsteniški, dr. Ferjančič Andrej, Gogola Ivan, Hribar Ivan, Jelenc Luka, Klein Anton, dr. Kušar Josip, Lavrenčič Josip, cesarski svetnik Murnik Ivan, vsi iz Ljubljane, Pirc Ciril iz Kranja, Plantan Ivan in Rohman Viktor iz Ljubljane, Svetec Luka iz Litije in dr. Tavčar Ivan iz Ljubljane — ter zaključil shod.

V Ljubljani, 26. oktobra.

Zjedinjenje čeških narodnih strank proti vladi.

Po inicijativi mladočeškega izvrševalnega odbora se snidejo v kratkem zastopniki vseh čeških narodnih strank, da se posvetujejo o skupnem postopanju proti vladi. Radikalci so že dobili povabilo, in pošljejo poleg dr. Baxe in dr. Rašina še nekaj svojih glavnih močij. O skupnem postopanju se bo obravnavalo le od stranke, ne pa v skupnem kolegiju. O združitvi vseh strank v eno seveda ni govora, a že samo dejstvo, da se snidejo na državno-pravni podlagi češki klerikalci, Mladočehi, radikalci, radikalni naprednjaki in narodni socialisti, je veselo znamenje, ki naznanja uspešen skupen boj za državno-pravne zahteve. Socialni demokratje zahtevajo le narodno avtonomijo in se shoda ne udeležijo.

Izgredi na Češkem in Moravskem
se množijo. Vsak dan sporoča brzovoj o novih demonstracijah, ki so se vršile tu in tam proti vladi, Nemcem in židom. Vedno pa je orožništvo in vojaštvo na svojem mestu ter strelja in nabađa demonstrante. Število nesrečnih žrtev zato narašča z grozno doslednostjo. V Vsetinu na Moravskem so bile 24. t. m. zvečer velike demonstracije, ki pa so bile docela dostojne. Čehi so po ulicah prepevali narodne pesmi, klicali: „Pereat Clary!“ ter pobili nekaterim nemškimi fanatikom in oderuškim židom par oken. To je zadoščalo, da je poklical glavar takoj kar pol kompanije iz

Vel. Mezerič na pomoč. Med tem pa je orožništvo ustrelilo dvoje oseb, 17 pa ranilo. Iz Olomuca pa javljajo, da je bilo ubitih celo — 6 oseb in ranjenih 15. Ko je do spelo vojaštvo, je bilo že povsod mirno. Vendar pa so poslali iz Brna celo kompanijo v Vsetin. V Holešovu je ubilo orožništvo pri zadnjih demonstracijah tudi mater šestorice otrok. Reva je prišla slučajno mimo, ko je ustrelilo orožništvo med množico, in krogla je zadela baš njo! Razumljiva je velikanska razburjenost v Holešovu, kjer menda tako kmalu še ne bo miru. Med sprevodom petorice padlih demonstrantov je vojaštvo zabadlo nekega moža, ki je pretrgal kordon! Po pokopu nesrečne matere pa se je 24. t. m. zbralo na glavnem trgu okolu 3000 ljudij, ki so znova demonstrirali. Tudi na Kral. Polju pri Brnu so se vršile demonstracije. Demonstrantje so povzročili precej škode. V Kromerizu so bili izgredi 22. t. m. V Napajedlu so demonstrantje pobili okna vsem židom in tudi na sinagogi.

„Zde!“

O dogodkih pri vojaškem kontrolnem shodu v Skuču javljajo „Narodni Listy“: Kontrolni shod je vodil stotnik Kratochvil, ki je početkom shoda vojakom naznanil, da se morajo oglašati samo z besedico „Hier“. Ko je prišla vrsta na delavca Bureša iz Krovne, se je oglašil z „Zde“. Stotnik ga je pozval, naj se javi pravilno, a Bureš ni odnehal. Župan iz Krovne je hotel Bureša pri stotniku opravičiti in še pred začetkom shoda je posil stotnika okrajni načelnik Machaček, naj rezervistom dovoli, da se oglašajo z „Zde“. Stotnik pa je ukazal Bureša odvesti v ječo. Nato so molčé vstali vsi župani in odšli. Kakor na ukaz so začeli tedaj demonstrirati rezervisti: „Čehi smo! Čehi! Čehi!“ Vedno in vedno so vzklikali tako, in kričalo je kar sto grl hkratu. Med tem se je z ulice začulo petje narodne pesmi. Stotnik se je obrnil brzovojno na korno poveljstvo, kaj naj stori. Odgovorilo se mu je, naj prestavi kontrolni shod v Muto. Med tem sta obravnavala okrajni načelnik in mestni zdravnik Hanza s stotnikom, opozarjaje ga na veliko razburjenje med češkim narodom in na dejstvo, da mnogo rezervistov ne zna in ne razume nemščine. Sicer pa so se rezervisti tudi prav dostojno vedli. Tudi stotnik Kratochvil, ki je zaveden Čeh, je postopal prav dostojno, dasi strogo. Samo njemu se je zahvaliti, da ni imela aféra hudih posledic. Vendar pa je bilo 238 rezervistov zaprtih. — Slični prizori kakor v Skuču so se pripetili tudi v Dačicah, v Olomucu, v Lvovu in drugod. Tudi Ogrji in Italijani so se začeli braniti nemškega „hier“.

Vojna v Transvaalu.

Naše domnevanje, da zmage, s katerimi se bahajo Angleži, bržčas niso tako velike in važne, ter da bitke, ki so se vršile doslej mej Buri in Angleži, niso bile posebno pomembne, je danes že docela upravičeno. Pariški „Temps“ je prinesel iz Londona brzovojko, da vlada na angleškem vojnem ministrstvu silna razburjenost, ker baje so bili Angleži v drugi bitki pri Glencoe tepeni ter imajo prav občutne izgube. A ne le to: tudi pri Elandslaagte so imeli Angleži velike izgube. Ta poročila kažejo, da so bile vesti o velikih angleških zmagah vsaj zelo pretirane, ako ne docela zlagane. Doslej niso dosegli menda niti Buri niti Angleži posebnega uspeha; tepeni so bili Angleži in Buri, tako da so šanse na obeh straneh popolnoma enake. Da, Angleži se celo umikajo iz svojih dose-danjih pozicij, kar kaže, da jim prede. Generala Yule in White hitita proti severu, prepuščajoča Ladysmith svoji usodi.

Slovensko gledališče.

(„Prodana nevesta“. — Komična opera v treh dejanjih. Spisal K. Sabina. Uglasbil B. Smetana.)

Smetana! To je čarobno, kako je pisal ta mož! V njegovo dušo se je izlila vsa prekrasna godba onega slovanskega naroda, ki je od stvarstva bogato ž njo obdarovan. Iz njegove duše se je izlival ta neprecenljivi zaklad melodij in harmonij v nebrojno skladb, ki se danes zmagovalno izvajajo po vsem širokem svetu. Smetana je umrl, a on živi danes slavjen in povelčan, kakor ni živel v žalostnih dnevih svojega življenja.

Smetana — redivivus je slavil prve dni vstajenja in zmagoslavja l. 1892. pri gledališki in glasbeni razstavi na Dunaju.

Njegovi rojaki so peli na Dunaju takrat s svetim navdušenjem in spoštovanjem njegove opere, in ljudem, ki so dotlej v politiški strasti a priori zametali njegova dela, so se odprle oči, in politiško strast sta premagali moč in veličastvo Smetanovega genija, in meglja, ki ga je zakrivala velikemu svetu, se je raztopila v toplih žarkih, ki jih siplje na okrog njegova muza, in veliki svet je upognil pred skladateljem Smetano časteč koleno.

Smetana je vstal iz groba in umrl ne bo nikdar več!

In ta njegova „Prodana nevesta“, ki smo jo čuli po večletnem presledku zopet včeraj v slovenskem gledališču — ali ni to nekaj samosvojega, nekaj lepega in dragocenega, nekaj takega, kar je vzraslo iz globoke, neizmerno plemenite duše? Ali je čudno, da so peli „Prodano nevesto“ v praškem narodnem gledališču že nad tristoletno? Ali ni naravno, da je slavila „Prodana nevesta“ dne 18. oktobra t. l. prve neizrečne trijumfe v dvornem gledališču v Draždanih? In ali je mogoče drugače, nego da smo čutili sinoči, kako nas je objemalo neko tajno, sladko, neopisno čustvo, ko nam je govoril Smetanov duh v tako ljubeznivih, presrečnih glasovih? Doli v orkestru, tam v solospievih, v duetih, tercetih, v zboru — povsod zvone od prvega do zadnjega takta njegove srebrne strune, in kot bele, mehke ruke se iztezajo z odra v parter, v lože, na galerije toki divnih melodij, prepojenih s čustvom in srcem, in te nas božajo in usnivajo in nas dvigajo nekam v višave, kjer je izvirke bogatim glasovom, a kjer se čutimo vendar tako domače, tako svoje!

Tu gospoduje najčistiša umetnost kot kraljica, ki obleče preprosto krilo in hodi s prijaznim licem med svojim ljudstvom.

Že ouvertura užge kri in dvigne človeka. Zdi se nam, da govori kot človek, ki bi rad povedal mnogo zanimivosti v kratkem času. Prvi zbor je svež, čist in lep kot pomladno jutro. Rosa, ki gori po mladih cvetovih, je dvospev Janka in Marinke z njeno pesmijo. „Ljubav srčno sva sklenila...“ Kdo more lepše naslikati ljubezen z godbo?

In Kecal! Kaj in kako poje ta zgovorni in originalni mož, to je originalno in močzato! Tega ne morejo ponoviti besede. Zaman bi skušali opisati, kako opisuje ženina Vaška.

Kako dražesten je sklepni zbor prvega dejanja, ta preprosto-umetna plesna pesem, ki družni narod v poskočni radosti!

Preživahno veselje čvrstih kmetijskih fantov odkriva prvi zbor drugega dejanja: kar vidimo, kako se peni pivo v čašah! In vmes filozofija mešetarja in za njo jecljanje Vaškovo, pa poredna nagajivost in nagačiva porednost Marinkina v duetu z njim! Velekarakterističen je takisto duet Janka in Kecala, prekrasna je pesem Jankova, mojstrski risan in izveden je konec drugega dejanja.

Polno humorja je vstopna pesem Vaškova v tretjem dejanju. Kot lepa maska v salonu se poda operi prizor z glumači. Tiha, globoka bol se preliva nadalje v petju Marinkinem, ki v slavnem in nedosežnem sekstetu dožene vrhunec umetniške popolnosti. To je nekaj takega, česar bi se človek nikdar ne naslušal. In pa pesem Marinkina: „Oj, to boli, oj, to boli!...“ Ali ne govori tako ljubeče, v bolesti trepetajoče srce? Oni preporni duet Marinke in Janka — prosim, tako govori na vasi užaljeno dekle z navihanim fantom. Kako se potem vse preljuje v čisto, živo radost! Posmeh in šala, ljubezen in sreča — vse to govori in kipi tako jasno in prizorodno v petju in godbi, da budi veselje in zadovoljnost na odru in v avditoriju.

Tako je „Prodana nevesta“ od kraja do konca delo velikega mojstra, ki je dahnil v komično opero resnobno in genialnost, ki je nakopičil v mrtvi partituri velik del nesmrtnega življenja.

Uprizoritev „Prodane neveste“ je bila na našem odru najskrbnejša, izvajanje najpopolnejše. Že dolgo ni bilo čuti toliko oduševljenega ploskanja kot sinoči. Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo gledališče, je brez prestanka dajalo duška svojem navdušenju.

Naslovno ulogo je pela gdč. Nočmi z največjo pravilnostjo, s presrečnim, toplim, iskrenim izrazom. To je bila Marinka. Iz njenega petja je sijalo čustvo, in v njem je

govorila duša. Gdč. Nočmi je pevka, ki je ponos in čast našemu odru. Simpatična zunanost, mojstrsko petje in elegantna, izborna igra so nje lastnosti, ki ji jamčijo slavno bodočnost. Mnogokrat jo je občinstvo hrupno odlikovalo za prekrasen užitek.

Gospod Desari je pel Janka. Pel ga je s srcem in z mislijo. Glas, ki se ne odlikuje toliko po moči, nego po čisti, simpatični, sveži zvočnosti, je bil poln čustva. Vrhu tega je bila njegova igra lepo premišljena, da, izrazovita in iskrena. Tudi njega je odlikovalo občinstvo s specialnim ploskanjem. V drugem dejanju po prekrasno peti pesmi „Veš li, komu je kupil nevesto“, je dobil v dar lovorov venec s trakovi, poslan mu od tovarišev iz Prage.

Izboren v vsakem oziru je bil gospod Pestkowski kot Kecal, da boljsega še nismo videli, niti slišali na našem odru. Z mešetarsko smelostjo in samozavestjo, s kmetiško prebrisanostjo in mogočnostjo je mojstrski izvedel svojo nalogo. Igral je živo, drastično — maska mu je bila izborna — pel z onim krepkima, obsežnim in polnim glasom, katerega smo že imeli priliko dostojno in zaslužno pohvaliti. Tudi g. Pestkowski je žel posebno pohvalo.

Pa ta naš pristni Vašek, oziroma naš g. Pavšek! Ali bi ne bil v tej imenitni zunanosti, v tej značilni igri in s tem jecljajočim, vendar finim, izrazovitim petjem veselje in čast tudi kakemu drugemu, večjemu odru? No, prav veseli smo, da smo ga zopet čuli v tej ulogi, ki je kot ustvarjen zanjo. G. Pavška je občinstvo srčno in veselo pozdravljalo in hvalilo s posebnim ploskanjem.

Gg. Nollu in Štamcar sta bila docela vsak na svojem mestu, takisto sta peli dostojno in natančno gospa Inemannova in gdč. Bitenčeva. Gospa Polakova je bila živa, temperamentna Esmeralda ljubkega glasu, a gosp. Inemannova smo občudovali kot izbornega, resničnega glumača. Naš Inemann je na mestu, kamor ga deneš. Indijanec je pel g. Veble.

Posebna pohvala sodi tudi zboru, ki je pel fino, čvrsto, nuanscirano ter igral živahno — celo preživahno. V drugem dejanju bi si želeli v ozadju več miru, ker prehrupna igra moti pevce in poslušalce. Orkester je igral prav dobro, saj ga je vodila večča roka g. Beniška, ki je pač mož na svojem mestu.

Gospa Inemannova, gdč. Nočmi, gdč. Bitenčeva in gospodje Nollu, Pestkowski in Štamcar so peli sekstet v tretjem dejanju tako dovršeno, da so ga morali zavoljo neprestanega ploskanja ponavljati.

—a—

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. oktobra.

— Osebnosti. Glavna učitelja na ljubljanskem ženskem učiteljskem, g. Jak. Vodeb in Vil. Zupančič sta pomaknjena s 1. januarjem 1900. v VII. čin. razred.

— Sijajna zmaga. Boj za kmetijsko družbo je dobojevan, in se je končal s sijajno zmago. Radi pomanjkanja prostora smo morali obširnejše poročilo odložiti za jutri. Za danes omenjamo samo, da je bila udeležba tako ogromna, da kaj takega tudi največji optimist ni pričakoval. Klerikalci so prišli pod vodstvom svojih kapelanov in začeli razgrajati, češ, da tisti člani ne smejo voliti, ki so šele po zadnjem občnem zboru družbi pristopili. Predsednik ces. svet. Murnik je klerikalcem tudi to koncediral, na kar se je začela volitev. Vršila se je v štirih skupinah. Oddanih je bilo 1864 glasov. Kandidatje narodne stranke so dobili po 1268, klerikalni kandidatje pa le 596 glasov. Naša lista je zmagala z večino 672 glasov. Mi imamo torej večjo večino, kakor klerikalci sploh glasov. Po skupinah je bilo oddanih: v skupini ljubljanskih členov 242 glasov za naše in 46 glasov za klerikalce, v skupini dolenskih členov 388 glasov za naše in 142 za klerikalce, v skupini notranjskih členov 363 za naše in 177 za klerikalce, v skupini gorenjskih členov 275 za naše in 231 za klerikalce. Naši kandidatje imajo torej v vseh skupinah večino, celo v gorenjski, na katero smo še najmanj računali. Kako ogromna je bila večina, se vidi iz naslednjega. Udeležilo se je volitve izmed dolenj-

skih členov 73%, izmed notranjskih 67%, izmed gorenjskih 54% in izmed ljubljanskih 84%. Veselje nad tem izidom, nad to presijajno zmago je nepopisno in čuje se le jeden glas: Slava zavednim možem, ki so ta izid izvojevali!

— Deželni uradnik kurat Koblar je danes popoldne pred „Nar. domom“ provzročil kolosalen škandal. O tem bomo še poročali. Omenjamo samo, da je moral Koblar naposled bežati.

— V „Narodnem domu“ bo nocoj pogrnjeno v gorenji veliki dvorani „Nar. doma“ in to pred gledališčem in po gledališču, na kar opozarjamo vse člene kmetijske družbe in tudi drugo občinstvo. — Pelo bo slovensko trg. pevsko društvo.

— Slovensko trgovsko pevsko društvo. Danes zvečer ob polu 9. uri pevski sestane v „Narodnem domu“.

— Sokolski družbinski večer, ki bode v soboto, dne 28. t. m. v telovadni dvorani v „Nar. domu“ ima jako bogat in raznovrsten vspered, ki ga prijavimo jutri. Razun vojaške godbe sodelujeta iz posebne prijaznosti gg. Inemann in Housa. Prvi bode izvajal komičen prizor: „Učitelj pred 50 leti“, oba skupaj pa komično-pantomimičen prizor „Vitez z Lomú“. Dalje sodeljuje tudi oddelek pevskega društva „Slavec“ z raznimi točkami, katere poje iz posebne prijaznosti do Sokola. Skrbelo se je torej za to, da bodo obiskovalci tega društvenega zabavnega večera vseskozi zadovoljni.

— Najvišje potrdilo je dobil sklep kranjskega dež. zbora, da se najame posojilo 800.000 gl. za občekoristne stavbe in njihove poprave.

— Slovensko trgovsko pevsko društvo priredi, kakor smo že poročali, v nedeljo, dne 5. novembra ob 7. uri zvečer veliko veselico v Sokolovi dvorani v „Narodnem domu“. Vzpored prijavimo v jedni prihodnjih številkih.

— Pevci društva „Slavca“ se uljudno vabijo k pevski skušnji, ki bode jutri v petek 27. t. m., povodom sodelovanja pri „Sokolovem večeru“ v soboto 28. t. m.

— Slovensko akademsko društvo „Slovenija“ je pri prvem rednem občnem zboru, ki je bil 23. t. m. izvolil naslednji odbor: Predsednik: cand. phil. Hinko Vodnik, podpredsednik: stud. iur. Milan Valentinčič, tajnik: stud. med. R. Kobal, blagajnik: stud. med. Gabrijel Hočevnar, knjižničar: stud. phil. Hinko Klešnik, arhivar: stud. iur. Franc Bytzeck, gospodar: stud. phil. Niko Zupančič, namestnika: stud. tehn. Baltezar Bähler, stud. iur. Jos. Zupančič.

— Otvoritev obrt. napredovalne šole v Šmartnem pri Litiji se je izvršila v nedeljo. Najprej je bila slovesna maša, katere se je udeležilo učiteljstvo s šolsko mladino in vsi ondodni in okoličanski odličnjaki. Po maši je imel v okrašenih šoli otvoritveni govor nadučitelj g. Iv. Bartl. Za njim je govoril okr. nadkomisar g. Št. Lapajne. Nato se je začelo takoj s šolskim poukom. Že danes je 32 učencev, kar dokazuje potrebo te obrtne šole.

— Nezgoda na južnem kolodvoru. Danes ponoči sta na južnem kolodvoru pri prepeljavanju dva vlaka drug ob drugem zadela, in je bilo pri tem šest vagonov poškodovanih. Druga nesreča se ni pripetila.

— Ogenj v dimniku. Danes zjutraj naznanjeno je bil požarni brambi v „Mestnem domu“, da gori v dimniku vojaške oskrbovalnice na Dunajski cesti. Vnele so se bile smeti pred pečjo, ki so provzročile velik dim in se je mislilo, da gorijo saje v dimniku. Ogenj se je takoj pogasil.

— Nepreviden voznik. Fijakarski hlapec J. M. je povozil včeraj dopoldne na sv. Petra cesti 9 let starega Ferdinanda Telatko, stanujočega na Poljanski cesti št. 45. Kolo mu je šlo čez desno nogo. K sreči ni bil poškodovan.

— Tatvina. Policija je predvčerajšnjim prišla Krisperjevega hlapca Ivana Tomšiča, ker je na sumu, da je kradel iz prodajalnice in iz skladišča razno špecerijsko blago in je donasal svoji ljubimki. Policija, ki je o tem zvedela, ga je na cesti vstavila in dohila res pri njem steklenico „muškatalca“ in zavitek sladkorja, katerega je hotel ravno nesti svoji izvoljenki. V njegovem stanovanju se je baje dobilo še več ukradenega blaga.

— Požar. Dne 23. t. m. opoldne je začelo goreti pri Seliškarku Podutikom pri

Št. Vidu; ogenj je upepelil hišo in gospodarska poslopja. Škode je 1500 gl. Razen tega ima stanovnica M. Dolinar 200 gl. škode. Ogenj so pogasili vaščani.

— Utonila je 16. t. m. opoldne 17-letna M. Repič iz Cepna pri Postojni. Pala je z brvi v Reko.

— Velika tatvina v Opatiji. Predvčerajšnjim se je pripetila v Opatiji velika tatvina. Ukradenih je več pozlačenih in zlatih stvarij, 800 gl. denarja in dva bankovca po 100 gl. Tatvine sumljiv je okoli 23 let star plavolas, golobrad, vitek fant, ki je menda natak. Razpisano je 200 gl. onemu, ki dobi tata.

* Poskušen samomor. Dne 19. t. m. ob 2. uri ponoči se je hotel v Ogr. Hradišču pri pešpolku št. 8 služeci Slovenec Vek. Parkelj ustreliti ter se je težko ranil. Vzrok poskušnemu samomoru je neznan.

* Strašanski umetnik. Slavnemu ruskemu zgodovinskemu slikarju Brulowu, ki je umrl 1852, je morala večkrat njegova lepa žena biti model. Kako brezozirno je takrat ravnal z njo, svedoči sledeči slučaj: Nekega dne je ustrelil slikar na pred njim stoječo soprogo. Akoravno ni bila pištola nabita s kroglo, si vsejedno lahko misli vsakdo, kako se je ustrašila uboga žena. Glasno je kriknila ter delala vsa gibanja in kretanja smrtno prestrašenega človeka. To pa je ravno zadovoljilo Brulowa ter je izdelal, ne mené se za svojo ženo, lep oris na papir. Brulow je bil zatorej kot slikar vedno naraven in istinit v svojih delih.

Telefonična in brzojavna poročila.

Krško 26. oktobra. Živela napredna stranka! Procvitaj kmetijska družba! Krški naprednjaki.

Trebnje 26. oktobra. Slava in gromoviti živio današnjim zavednim volilcem! Bralno društvo.

Dunaj 26. oktobra. Claryjevo ministrstvo tava od poraza do poraza. Prvi poraz je ućakalo pri volitvi podpredsednika, drugi poraz danes, pri debati o vladni izjavi. Danes je najprej govoril dr. Kramar, in to jako energično, izrekši upanje, da dobe Čehi kmalu vse to, kar se jim je vzelo. Uklonili se ne bodo, in če treba, se bodo lotili tudi obstrukcije. Biankini je govoril jako simpatično za Čeha. Začek je vehementno napadal vlado in jo delal odgovorno za kri, ki je tekla na Moravskem. Šele nekaj dni je ta vlada na krmilu in že teče kri. Ko bi se to zgodilo Nemcem na Dunaju, bi bilo to ministrstvo že spodeno. Vlada se z Manlicherjevo puško. Tista vlada, ki je kapitulirala pred revolto, se ne sme čuditi, če se revolta razširja po deželi. Po Žačku je vstal grof Stürgkh in je predlagal konec debate. (Burni klici: Kje je vlada? Zakaj vlada ne govori?) Vsi pogledi so bili obrnjeni na nemško klerikalno stranko, kako da bo ta glasovala, kajti vedelo se je, da je bil Stürgkhov predlog dogovorjen mej levico in Claryjem. Pri glasovanju je bil predlog na konec debate odklonjen, kar je desnica pozdravila z živahnim ploskanjem. Debata se je nadaljevala. Daszynski je rekel, da je Clary kot minister še zelen, a vender se je zamazal s človeško krvjo. Niti iz Afrike ni tacih poročil, kakor iz Moravske. Daszynski govori še.

Dunaj 26. oktobra. Po Daszynskem bosta govorila še Treuinfels in Iro, potem pa se sklene debata.

Praga 26. oktobra. Vodja trgovinskega ministrstva Stibral je razveljavil Dipaulijevo naredbo glede narodne ravnopravnosti pri poštnih in brzojavnih uradih.

Brno 26. oktobra. Pri demonstracijah v Všetinu predsinočnem so orožniki šest oseb ustrelili, 17 oseb pa ranili.

Brno 26. oktobra. Včeraj zvečer in danes je vladal mir, toda razburjenost je jako velika.

London 26. oktobra. Buri so zavzeli Klipdam in ujeli angleškega vladnega zastopnika. Ladysmith je v nevarnosti, ker angleške sile ne zadoščajo za obrambo.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 22. oktobra: Marija Berčič, gostija, 65 let, Sv. Petra cesta št. 23, mrtvoud.
Dne 23. oktobra: Ivana Izanc, m estnega dektiva vdova, 82 let, Mestni trg št. 3, vodenica.
V deželni bolnici:
Dne 22. oktobra: Tomaž Stern, gostač, 65 let, pljučnica.

Meteorologično poročilo.

Vlšina nad morjem 805,2 m. Srednji srčni tlak 736,0 mm.

Oktober	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vet-ovi	Nebo	Padačina v 24 urah
25.	9. zvečer	739,5	8,8	sr. vzhod	oblačno	0,0
26.	7. zjutraj	741,4	6,6	sl. vzsvz.	skoro obl.	0,0
	2. popol.	739,6	10,8	brezvetr.	jasno	0,0

Srednja večerajšnja temperatura 9,4°, normale: 8,7°.

Dunajska borza

dné 26. oktobra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	55	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99		35	
Avstrijska zlata renta.	117		75	
Avstrijska krona renta 4%.	99		39	
Ogerska zlata renta 4%.	116		20	
Ogerska krona renta 4%.	95		20	
Avstro-ogerske bančne delnice	900		—	
Kreditne delnice.	368		75	
London vista.	120		75	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58		97 1/2	
20 mark.	11		78	
20 frankov.	9		58 1/2	
Italijanski bankovci.	44		70	
C. kr. cekini.	5		70	

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Učenec

z dobrimi spričevali, slovenskega in nemškega jezika zmožen, se takoj sprejme v trgovino z mešanim blagom pri (1943—1)
Franu Oset-u na Vranskem.

Poštna in brzojavna upraviteljica

zmožna slovenskega in nemškega jezika, išče službe na Kranjskem ali Koroškem. Naslov se izve pri upravištvu „Slov. Naroda“.
(1916—3)

Št. 5.390

Razglas.

ex 1899.

C. kr. tobačna glavna tovarna v Ljubljani razpisuje s tem natečaj za prodajo vseh sestavnih delov ležečega parnega stroja na 80 konjskih sil s krožečim zapahom (rundschieber), ekspanzivnim krmilom in kondenzacijo, nadalje dveh stenskih parnih pump

oboje izdelano v nekdanji G. Sigl-ovi tovarni za stroje l. 1873.

Približna teža vseh strojevih delov znaša ca. 40.000 kg.

Pisane, s pobotnico jedne c. kr. blagajne o položnem 10 odstotnem vadiju opremljene ponudbe, — katere vsaka pola bodi kolekovana s kolekom za jedno krono — pošiljajo naj se

najkasneje do 15. novembra 1899, do 10. ure dopoldne

c. kr. tobačni glavni tovarni v Ljubljani v dvojnem kuvertu in sicer imej vnunji kuvert naslov: „Na c. kr. tobačno glavno tovarno v Ljubljani“, notranji pa oznak: „Ponudba za parni stroj in parne pumpe“.

Ponudbe naj se glasijo za 100 kg. materiala loco c. kr. tobačna glavna tovarna v Ljubljani in ponujene cene naj se zapišejo v številkah in črkah.

Gospodje ponudniki se morajo v svojih ponudbah izrecno zavezati da se stehtanje strojevih sestavnih delov izvrši na kolodvoru na njihove stroške. Kupec mora blago tekom štirih tednov po prejetju zadevnega obvestila plačati in iz tovarniških prostorov odpraviti.

V slučaju, da se teh obvezanosti ne drži, zapade vadij, ne da bi se c. kr. erar s tem odpovedal pravic, ki mu pristojajo po dvorne pisarne odloku z dne 12. avgusta 1825, in § 908 d. a. b. z.

Strojevi sestavni deli se lahko ogledajo vsaki dan, natančneje pojasnila na lici mesta ali pismeno daje c. kr. tobačna glavna tovarna v Ljubljani.

Gospodje ponudniki so s svojimi ponudbami zavezani toliko časa, da c. kr. generalno ravnateljstvo tabačne režije na Dunaju odloči o uspehu natečaja.

Pobotnica o vložnem 10% vadiju pri eni c. kr. blagajni se gospodom ponudniki vrne potem ko je izvršena odločba c. kr. generalnega ravnateljstva tobačne režije na Dunaju.

Na ponudbe, ki se vložje po zgoraj navedenem roku ali na ponudbe nezadostno instruvane se ne bode oziralo.

C. kr. tobačna glavna tovarna v Ljubljani

(1940—1)

dne 23. oktobra 1899.

Redilni beljak.

1 kilo Tropona ima isto redilno vrednost, kakor 5 kil najboljšega govejega mesa ali 180—200 jajc. Tropon se spremeni v telesu neposredno v kri in mišičevno tvarino, ne da bi stvoril mast. Tropon ima torej, ako se redno zavziva, za posledico, da se izdatno okrepejo moči pri zdravih in bolnih, in se more mešati mej vsako jed, ne da bi škodoval njih lastnemu okusu. Jako nizka cena Tropona omogočuje vsakomur, da si ga lahko omisli. (2)

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Tovarna za Tropon, Mülheim-Ren.

Glavni zastop za Avstro-Ogersko:

M. Winckler, Wien 5, Wien-Strasse 55.

Priporočava (21—246)

Kulmbaško sladno pivo

pastérizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga do Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lienca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Linca. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. (1206)

Krepak in zdrav

deček

dobrih starišev se sprejme kot učence v trgovino (1944—1)

Alojzija Pogačnika v Cerknici.

Posredovalnica stanovanj in služeb

G. FLUX

Gospodske ulice št. 6.

priporoča nekaj čvrstih natakarič (tudi s kavejlo), hitrih v postrežbi, gotovih v računanju; več prodajalk; blagajničark za trgovino in kavarne; gospodilne k otrokom; pomoč gospodinjic z večletnim spričevalom; jako previdno kuharico za gostilno, katere je bila več let opravnica itd. itd. (1942)

Gostilnica v zakup.

S 1. januarjem 1900 odda se

gostilnica v Soteski

na Dolenjskem

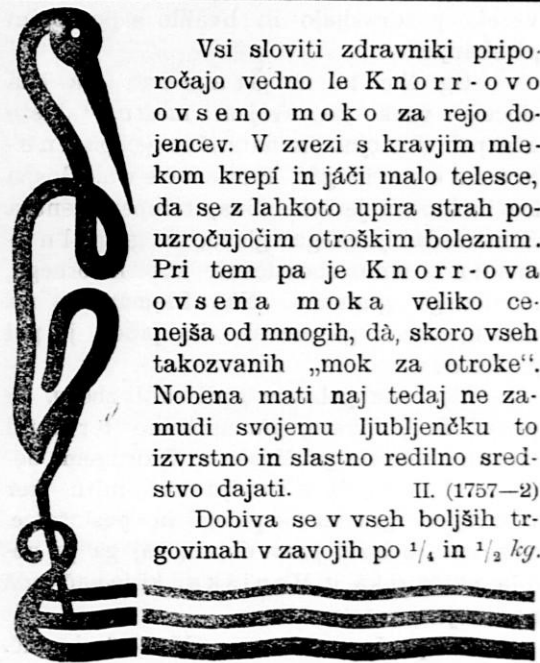
obstoječa iz hiše z gospodarskimi in gostilniškimi prostori vred

na več let v najem.

Zakupniki naj blagovolijo svoje ponudbe do 20. novembra t. l. vpslati

na kneza Auersperga gozdarski urad v Soteski (pošta Dvor) na Kranjskem

kjer so tudi pogoji najema ali nakupa v pogled. (1946—1)

Vsi sloviti zdravniki priporočajo vedno le Knorr-ovo ovseno moko za rejo dojenčev. V zvezi s kravjim mlekom krepil in jáči malo telesce, da se z lahkoto upira strah povzročujočim otroškim boleznim. Pri tem pa je Knorr-ova ovsena moka veliko cenejša od mnogih, dá, skoro vseh takozvanih „mok za otroke“. Nobena mati naj tedaj ne zamudi svojemu ljubljenučku to izvrstno in slastno redilno sredstvo dajati. II. (1757—2)

Dobiva se v vseh boljših trgovinah v zavojih po 1/4 in 1/2 kg.

Ne. I. 280/99/1.

Oklic.

(1915)

C. kr. okrajno sodišče v Kamniku je na prošnjo lastnice Ivane Šarc, rojene Majdič iz Jarš št. 13, zastopane po c. kr. notarju dr. Schmidinger-ju, dovolilo

prostovoljno prodajo zemljišč

I. vlož. št. 38 kat. obč. Jarše, sestoječega iz parcel št. 151 hiša in mlin št. 24, št. 150 travnik; št. 630 mlinski jarek za 1/6 solast;

II. vlož. št. 175 kat. obč. Jarše, obstoječega iz parcel št. 147/1 travnik; št. 147/2 stavišče,

potom javne dražbe, za katero se je jedini prodajalni narok določil

na dan 31. oktobra 1899

ob 11. uri dopoldne pri tem sodišču v razpravni dvorani št. 2 s pristavkom, da iznaša izključna cena za oboji zemljišči, ki se bosta vkupno dražili in prodali, 6000 gld., da se pod to ceno ne prodasti, da ostanejo zastavne pravice zemljkajnižno zavarovanih upnikov brez ozira na dognano kupnino tabularnim upnikom pridržane, in da se ima najvišji ponudek, ki služi v prvi vrsti v plačilo kajžnižnih stavkov, v ostalku pa pripada prodajalki, v smislu dražbenih pogojev plačevati v roki dr. Karola Schmidinger-ja, c. kr. notarja v Kamniku, ali pa vložiti v sodno shrambo.

Natančnejši dražbeni pogoji, posestni list in zemljkajnižni izvadek se morejo vsak dan med opravnimi urami vpogledati v tusodni pisarnici ali pa pri c. kr. notarju v Kamniku.

C. kr. okrajno sodišče v Kamniku, odd. I.

dné 19. oktobra 1899.

V gostilni „pri Virantu“

dobé se vsak petek, pričenshi s petkom, dné 20. oktobra, različne sveže

morske ribe

ukusno pripravljene, po zmerni ceni.

Z izbornim črnim in belim istrskim vinom, pristnim dolenskim evičkom in vedno svežim marčnim Steinfeldskim pivom „bratov Reininghaus“ bode vedno točno in ceno postreženo.

Čedne in cene sobe za tužce, kakor tudi občeznano dobro kuhinjo priporoča č. gg. gostom

s spoštovanjem

J. Tosti.

(1908—2)

NB. Klubova soba je še nekaj večerov v tednu društvom na razpolago.